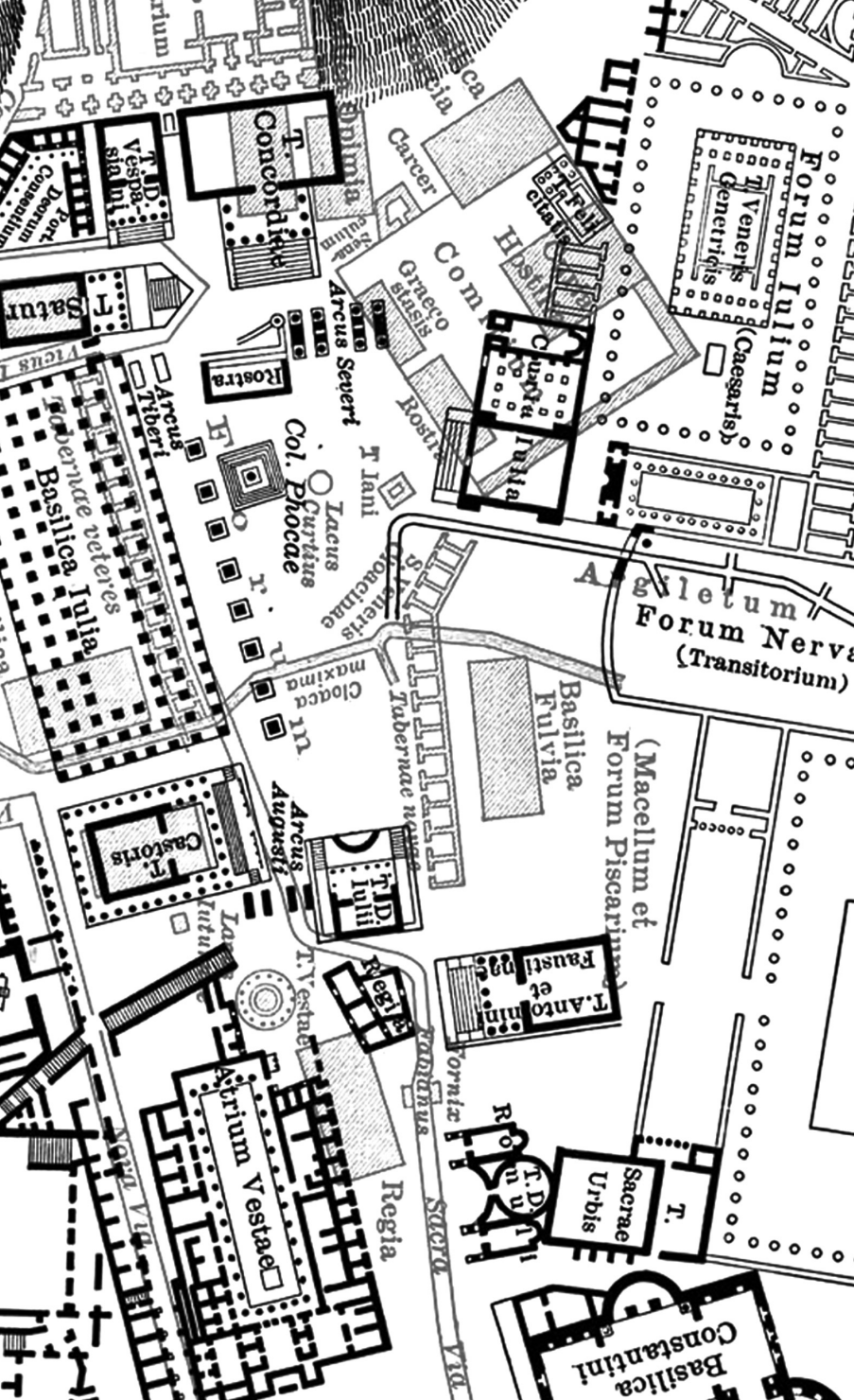

DEKÁN

JOHN MADDOX ROBERTS

SPOR VII

JOHN MADDOX ROBERTS

VII SPQR VII

TRIBUNOVA KLETBA

SPQR — senatus populusque romanus
tj. senát a lid římský

Dokořán

John Maddox Roberts

Tribunova kletba SPQR VII

Copyright © 2003, 2012 by John Maddox Roberts

Translation © Petra Pachlová, 2010, 2012

Všechna práva vyhrazena. Žádná část této publikace nesmí být rozmnožována a rozšiřována jakýmkoli způsobem bez předchozího písemného svolení nakladatele.

Druhé vydání v českém jazyce (první elektronické)
Z anglického originálu *SPQR VII. The Tribune's Curse*

přeložila Petra Pachlová

Redakce Tereza Ješátková

Obálka Vojtěch Domlátil

Sazba Miloš Jirsa (pdf)

Odpovědný redaktor elektronické verze Juan Zamora (epub, mobi)

Konverze do elektronické verze Marek Pečenka a David Greguš

Vydalo v roce 2012 nakladatelství

Dokořán s. r. o., Holečkova 9, Praha 5,

dokoran@dokoran.cz, <http://www.dokoran.cz>

(527. publikace, 62. elektronická, pdf)

(528. publikace, 63. elektronická, epub)

(529. publikace, 64. elektronická, mobi)

ISBN 978-80-7363-465-0 (pdf)

ISBN 978-80-7363-466-7 (epub)

ISBN 978-80-7363-467-4 (mobi)

Věnuji
Susan Shorttové

I

Byl jsem mnohem šťastnější, než má obyčejný smrtelník právo být, a to mě mělo varovat. Veškeré mytologické příběhy a každý závěr řecké tragédie, co byl kdy napsán, odhalil zcela jasně jednu nevyhnutelnou pravdu: pokud jste svrchovaně šťastní, bohové na vás mají spadeno. Nelibě nesou, když jsou lidé blažení, a přimějí vás za to zaplatit.

Důvod mé radosti spočíval v tom, že jsem nebyl v Galii. Nebyl jsem ani v Parthské říši, ani v Řecku, ani v Hispánii, ani v Africe, a dokonce ani v Egyptě. Místo toho jsem se nacházel ve středu světa. Byl jsem v Římě a pro Římana není větší radosti než být doma, kam vedou všechny cesty, jak ostatně ví úplně každý. Tedy pokud nemůžete být v Římě, Alexandrie také není špatná volba, ale Řím je zkrátka Řím.

Nejenže jsem byl v hlavním městě, ale byl jsem na Foru, kde se všechny ty cesty sbíhají u Zlatého milníku. On není vlastně zlatý, jen vylepšený trochou pozlacení, ale já mu dávám vždycky přednost před jakýmkoli okázalým barbarským pomníkem. A k tomu všemu byl překrásný den... Navíc jsem se ucházel o úřad, který jsem hodlal získat. Věděl jsem, že uspěji, protože když my muži z *gens* Caecilius Metellus chceme vysoký úřad, dostaneme ho.

Na mém dokonalém štěstí byl jen maličký, nepatrný kaz. Usiloval jsem totiž o úřad edila. Tedy podle ústavy úřad edila nebyl přísně vzato na seznamu *cursus honorum*, toho žebříku veřejných úřadů, po němž musel člověk stoupat hezky postupně příčku po příčce, aby dosáhl nejvyšších úřadů přetora a konzula. S nimi

se spojovala největší pocta a pak následovalo proprétorské a prokonzulské velení, kde byla k mání pořádná kořist.

Edilové byli zavalení zodpovědností za vedení a prosperitu města. Dohlíželi na trhy, na stav ulic a veřejných budov, na do-
držování stavebních předpisů, bděli nad veřejnou morálkou (to
bylo leda pro zasmání) a plnili všechny další povinnosti, k jejichž
vykonávání se nedal přimět nikdo další.

Také měli na starosti veřejné hry a stát poskytoval jen směš-
ně malou sumu na tyto nutné, ale neskonale nákladné podívání.
Což znamenalo, že pokud jste chtěli uspořádat skutečně velkole-
pé hry, museli jste je zaplatit z vlastní kapsy. Což zase znamenalo,
že pokud jste nebyli neobyčejně bohatí, půjčili jste si a na celá
léta jste se zadlužili.

Nasnadě je otázka, proč by vůbec někdo chtěl tenhle obtížný
úřad vykonávat, když ho ústava nevyžadovala. Důvod je prostý.
Voliči si navykli na velkolepé podívání, a pokud by vaše hry
nebyly dostatečně okázalé, nezvolili by vás do úřadu prétora.

Toto nepříjemné pravidlo veřejného života obrátil v nečekanou
výhodu Caesar, který si jako edil nadělal strašlivé dluhy, a každý
měl za to, že se pošetile zruinoval, jen aby získal přízeň davů. Pak
se ke svému velkému úžasu jednoho dne někteří nejvýznamnější
muži Říma probudili a zjistili, že jestli mají mít alespoň nějakou
naději získat své půjčky zpět, musí protlačit Caesara do vyššího
úřadu, aby mohl zbohatnout. Pro Caesara to dopadlo báječně,
ale znamenalo to, že nyní byli voliči zvyklí na ještě vyšší úroveň
her: víc dnů závodů, víc komedií a dramat, víc veřejných slav-
ností, a co bylo nejdůležitější, víc a hlavně lepších gladiátorů.
Kde bylo kdysi za dobrou podívanou považováno předvedení
dvaceti párů z místních škol, lidé dnes očekávali čtyři nebo pět set
párů nejlepších kampánských bojovníků vyšňořených v perech
a pozlacených pancířích. Nic z toho nebylo zadarmo.

Všechny takovéhle chmurné vyhlídky byly mé mysli vzdálené, když jsem stál na Foru toho krásného dne na počátku podzimu, kdy jsou Řím i celá Itálie nejlíbeznější. Nebe bylo bez mráčku, kouř z oltářů stoupal přímo k nebesům a všude kvetly květiny. Letní dusno se vytratilo a deště, mraky a chlad zimy byly stále ještě daleko. Jako ostatní uchazeči o úřad jsem měl na sobě speciálně vybělenou tógu zvanou *candidus*, aby každý hned poznal, kdo jsme, když jsme tam jen tak postávali jako blázni a nic neříkali.

Podle prastarého zákona kandidát nesměl agitovat a získávat hlasy. Musel stát na jednom místě a čekat, až k němu někdo přistoupí a promluví na něj, a teprve tehdy ho mohl začít ze všech sil přesvědčovat. Pochopitelně každého kandidáta doprovázeli jeho klienti, kteří se chovali jako jásající dav, pořád na něj obdivně civěli, oslovovali kolemjdoucí a vykládali jim, jaký je jejich patron báječný člověk.

Řekl bych, že cizincům to všechno připadalo značně směšné, ale za pěkného počasí to byl příjemný způsob trávení času, obzvlášť když jste právě vyklouzli z Galie a na chvílku unikli tamější velké a krvavé Caesarově válce. Caesar mi poskytl dovolenou, abych se doma mohl ucházet o edilát, ale s podmínkou, že se vrátím, jakmile si odsloužím rok v úřadu. Tedy to se ještě uvidí. Caesar bude třeba tou dobou už mrtvý a válka se ukáže jako katastrofa. To byl konec, za který se jeho nepřátelé modlili a denně obětovali Jupiteru, nejlepšímu a největšímu.

Ale válka byla daleko, počasí pěkné a já naplňoval své caeciliovské dědictví tím, že jsem se ucházel o úřad. Než budu muset pořádat všechny ty hostiny, hry *ludi* a pohřební slavnosti *munerum*, bude to ještě pár měsíců trvat, takže zatím se zdálo na světě všechno v pořádku. Byl jsem celkem v bezpečí před přísluhovači mého starého nepřítele Klodia, protože on byl Caesarův poskok a já se nedávno oženil s Caesarovou neterí Julií. Měl jsem tušit

blíží se potíže – ne že by to znamenalo velký rozdíl, kdybych je předvídal. A přitom den začal tak hezky.

První muž, který ke mně přišel, byl můj význačný, ale nemožně pojmenovaný příbuzný Kvintus Caecilius Metellus Pius Scipio Nasika. S takovým dlouhým jménem byste očekávali většího člověka, on byl ale drobný a Caeciliovcem se stal díky adopci. To však mnoho neznamenalo – veškeré naše velké rodiny byly tak promísené sňatky, že jsme se všichni těšili témuž pokrevnímu příbuzenství, ať jsme nosili jakékoli jméno.

„Dobré dopoledne, Scipione,“ řekl jsem, když ke mně přistoupil. „Přišel jsi mě dnes podpořit?“ Rozumělo se, že nejvýznačnější členové rodiny se občas ukážou v mé společnosti, když se ucházím o úřad. Scipio byl toho roku jedním z prétorů, ale nedoprovázeli ho jeho liktoři. Byl také *pontifex* a toho rána měl na sobě pontifikální insignie, tudíž jsem věděl, že jde na nějakou formální náboženskou událost.

„Byli svolaní členové Kolegia pontifiků,“ vysvětlil. „Řekl jsem si, že se tu zastavím a propůjčím ti auru tak velmi potřebné úctyhodnosti.“ Má pověst si v rodině nestála příliš vysoko.

„Bude třeba rozhodnutí nejvyššího pontifika? Však víš, že je mimo město.“ Držitel tohoto prastarého úřadu byl pochopitelně sám Caesar, který pobýval v Galii na svém výjimečném pětiletém velení.

„Rozhodně doufám, že ne. Má se projednávat obtížná otázka. Možná budeme muset svolat konkláve všech kněžských sborů Říma.“ Netvářil se, jako by se na to těšil.

„*Flamines*, bratrstvo Arválů, *quindecimviri*, vestálky a všechny ostatní? Ale to se děje jen v dobách nejzávažnějšího stavu nouze. Stalo se něco, o čem jsme se my ostatní zatím nedoslechli? Byl Caesar spolu se svými legiemi rozdrcen a Galové teď pochodují na Řím?“

„Mluv tiše, nebo začneš šířit fámy,“ varoval mě. „Ne, nic takového. Jedná se o jistou náboženskou záležitost a nesmím o tom hovořit.“

Během rozhovoru jsme se na sebe zubili jako opičáci, aby kdokoli z kolemjdoucích viděl, v jak veliké vážnosti má vznešený *pontifex* obyčejného, ale oddaného a svědomitého kandidáta, který podle nejlepších tradic Republiky usiluje vzít na sebe těžké břímě úřadu. Tohle se s různými obměnami opakovalo po celém okraji Fora, kde se shromažďovali uchazeči o úřad.

„Nu, musím běžet, Decie. Hodně štěstí.“ Poklepal mi po rameni a zvedl tak oblak jemné křídý, kterou byla tóga vybělená. Usadila se na něm a rozkýchala ho.

„Dávej pozor, Scipione,“ nabádal jsem ho. „Lidi by si mohli myslet, že se taky ucházíš o úřad.“ Odešel na svou schůzku, kýchal a oprašoval si šaty. To mě uvedlo do ještě radostnější nálady. Pak jsem pohledem zachytil muže, kterého jsem viděl mnohem raději.

„Zdravím, Decie Caecilie Metelle mladší!“ zvolal a kráčel ke mně s velkým zástupem drsně vyhlížejících klientů. Jeho hlas se zvučně nesl po Foru a lidé se před ním rozestupovali jako voda před beranidlem válečné lodi. Na rozdíl od Scipiona ho doprovázeli jeho liktoři. Podle zvyku měli jít před ním a razit mu cestu svými svazky prutů zvanými *fusces*, ale museli by být opravdu velmi rychlí, aby se udrželi před tímhle úředníkem.

„*Praetore urbane*, zdravím tě!“ přivítal jsem ho. Titus Annius Milo a já jsme byli staří přátelé, ale tady na veřejnosti bylo přijatelné pouze formální oslovení. Začínal sice jako pouliční gangster, když dorazil z Ostie, ale nějak mě přeskočil v *cursus honorum*, a já nikdy tak úplně nepochopil, jak se mu to podařilo. Ať využil jakýchkoli prostředků, nikdy si nikdo nezasloužil tu hodnost víc. Byl živým důkazem toho, že všechno, co člověk potřeboval, aby to v Římě někam dotáhl, bylo občanství. Pomohla mu energičnost

odpovídající jeho ambicím, byl neuvěřitelně schopný, nadlidsky silný, krásný jako bůh a naprosto bezohledný.

Zkušeně mě objal, aniž by se mě ve skutečnosti dotkl, a uchránil se tak potřísnění od křídý. Bylo směšné, jak se zástup jeho hrdlořežů pokoušel vypadat důstojně a váženě. Z úcty ke svému postavení je Milo alespoň držel zkrátka. Byl úhlavním nepřítelem Klodia a všichni věděli, že příští rok, kdy ani jeden z nich nebude zastávat úřad, vypukne v ulicích Říma otevřený boj.

„Jdeš k soudu?“ zeptal jsem se ho.

„Celodenní program, bohužel,“ prohlásil smutně. Jestli Milo něco nesnášel, tak to bylo dlouhé vysedávání. Na druhou stranu ovládal trik, jak všechny účastníky soudní pře mimořádně zneklidnit, když občas vstal ze svého kurulského křesla a rázoval sem a tam přes prétorské řečniště a celou dobu je probodával pohledem. Byl to jeho způsob, jak se zbavit přemíry nervozity, ale vypadal přesně jako hyrkánský tygr přecházející v kleci chvíli před tím, než ho vypustí na nějakého ubohého nešťastníka, který se dostal na špatnou stranu zákona.

„Jak pokračují stavební úpravy?“ zeptal jsem se.

„Už je skoro hotovo,“ odpověděl, ale zatvářil se rozmrzele. Oženil se s Faustou, dcerou starého Sully a pravděpodobně nejsvéhlavější a nejextravagantnější ženou své generace. Milo žil celá léta v malé pevnosti uprostřed svého území, jenže Fausta se hned jako novomanželka rozhodla přeměnit pevnost na sídlo hodné urozené Korneliovky a dcery diktátora.

„Pokud chceš přestavbu obdivovat,“ prohlásil a rozzářil se, „budeme rádi, když dnes večer přijdeš s Julií na večeři.“

„S radostí!“ Nejenže jsem byl rád v jeho společnosti, ale Julie a Fausta byly také dobré přítelkyně. A navíc jsem nebyl v situaci, abych mohl odmítat jídlo zdarma. Můj podíl na kořisti z Caesarových prvních vítězství v Galii mi poprvé v dospělosti poskytl

jisté bohatství, ale tenhle majetek se nevyhnutelně příští rok beze stopy rozplyne.

„To je skvělé. Přijde Gaius Cassius a možná mladý Antonius, jestli se bude obtěžovat ukázat se. Byl s Gabiniem v Sýrii, ale boje na chvíli utichly, tak se začal nudit a vrátil se domů. Nevydrží dlouho v klidu.“

Pochopitelně hovořil o Marku Antoniovi, který bude jednou nechvalně proslulý, ale tehdy byl známý hlavně jako prominent římské zlaté mládeže, hlučný, divoký mladík, který byl nicméně ohromně příjemný a milý.

„Když se někde objeví Antonius, je o zábavu postaráno,“ prohlásil jsem. „Kdo přijde ještě?“

Nenuceně mávl rukou. „Každý, kdo mi dnes padne do oka, a Fausta se se mnou nikdy nedomlouvá, takže to může být kdokoli.“ Milo nedodržel zatuchlou formalitu přesně devíti osob u večeře. Velmi často se kolem jeho stolu sešlo dvacet i víc lidí. Neúnavně politikařil a byl náchylný zvát kohokoli, kdo mu mohl být nějak prospěšný. Přinejmenším jsem si byl jistý, že v jeho domě nikdy nenarazím na Klodia.

„Hlavně když to nebude Kato nebo někdo podobně nudný.“

Milo odešel k soudu a já se vrátil k nekonečnému setkávání a zdavení. Asi kolem poledne nastal rozruch, když dva tribunové lidu vystoupali na *rostru* a začali plamenně řečnit k davu. Přísně vzato tohle měli dovoleno jen na zákonně svolaném shromáždění plebejského sněmu, ale atmosféra se tenkrát přiosťrovala, a v takových časech tribunové nedbali na předepsané formality. Protože byli nedotknutelní, nikdo nemohl dělat nic jiného, než na ně taky pokřikovat.

Stál jsem příliš daleko, abych rozuměl, co říkají, ale podstatu už jsem beztak znal. Markus Licinius Krassus, *triumvir* a podle pověstí nejbohatší muž světa, se připravoval vyrazit do války proti

Parthské říši a hodně tribunů bylo tímhle jeho nápadem značně pobouřeno. Za prvé Parthové neudělali nic, čím by takovou válku vyprovokovali – i když, ne že by někdy někoho před námi uchránila mírumilovnost. Dalším důvodem byl fakt, že Krassus byl neskutečně bohatý a po vítězné válce by byl ještě bohatší, a tedy nebezpečnější. A spousta lidí Krassa prostě jen nenáviděla, což byl ten nejlepším důvod ze všech. Tribunové Gallus a Ateius byli obzvlášť vášniví při svých veřejných odsouzeních Krassa a právě tito dva dnes hulákali na dav na Foru.

Celý jejich povyk byl pochopitelně na nic, protože Krassus hodlal za najímání, vyzbrojení a vybavení svých legií zaplatit z vlastní kapsy. Na státní pokladnu neměl žádné požadavky a v římském právu nestálo nic, co by v tom mohlo komukoli zabránit, pokud byl dostatečně bohatý. A to Krassus byl, a proto měl dostat svou válku.

Mně to bylo jedno, jen když jsem s ním do ní nemusel jít. Nikdo si doopravdy nemyslel, že by Parthové mohli Krassa porazit. Neměli totiž tenkrát jako bojovníci valnou pověst. Pro nás to byli jen další degenerovaní orientálci. Jejich vyslanci měli dlouhé a navoněné vlasy, malovali si obočí a silně si líčili tváře. A jako kdyby to nestačilo, nosili dlouhé rukávy. Jaký další důkaz jsme potřebovali, že se jedná o houf slabošských zvrhlíků?

Navrhovaná válka byla ale lidem tak proti mysli, že občas zbili verbíře. Ne že by se v Římě verbovalo nějak masově. V té době byla už ochota občanů sloužit v legiích zcela žalostná. Mnohem víc našich vojáků přicházelo z menších italských měst.

Naopak Caesarova válka v Galii už nedávala žádný smysl, ale byla ohromně populární. Zprávy, které jsem mu pomáhal psát, byly hojně publikované, jeho jménu dodávaly lesk a obyčejní lidé pokládali jeho vítězství za svoje. Lidé Caesara milovali a Krassa neměli rádi. Tak prosté to bylo.

Město bylo toho roku plné členů Krassovy rodiny. Markus Licinius Krassus Dives, stejně jako Pompeius, podruhé zastával úřad konzula. Jeho starší syn, Markus mladší, se ucházel o úřad kvestora. Takže pro Krassa to byl skvělý rok navzdory nepopulární válce, kterou chystal. On a Pompeius se k sobě chovali neuvěřitelně přátelsky na dva muže, kteří se tolik nenáviděli. Krassus až chorobně záviděl Pompeiovi vojenskou slávu a Pompeius podobně záviděl Krassovi jeho legendární bohatství.

Před rokem napětí mezi členy triumvirátu narůstalo, ale poté, co se Caesar, Pompeius a Krassus setkali v Luce, aby urovnali neshody, začali spolupracovat. Krassus a Pompeius souhlasili, že ještě prodlouží Caesarovo už tak mimořádné pětileté velení v Galii, formovali pro něj legie a dovolili mu jmenovat deset legátů podle jeho vlastní volby. Na oplátku mají Caesarovi lidé v senátu a hlavně v lidových shromážděních zajistit Krassovi jeho válku a Pompeiovi po odchodu z úřadu prokonzulát v Hispánii. Hispánie se stala bohatou dojnou krávou a v té době dostatečně pokojnou, takže tam Pompeius ani nebude muset jet, jen nechá své legáty, aby území řídili a posílali mu peníze.

Římský politický život byl poslední dobou čím dál komplikovanější. Pompeius získal skutečně výnosný úřad v Hispánii nejen proto, že byl úřadujícím konzulem, ale i proto, že měl již třetím rokem výjimečný prokonzulární dozor nad zásobami obilí pro celou Říši. Neschopnost, korupce a hrabiví spekulanti způsobili v přidělování obilí na římském území katastrofální zmatek. Na některých místech propukl hladomor, i když obilí byl dostatek. Když mají lidé hlad, bouří se a neplatí daně. My Římané považujeme dohled nad zásobami obilí za naprosto stejně důležitý jako velení nad armádami a Hispánie byla Pom-

peiovi odměnou za vyřešení situace, což provedl se svou obvyklou bezohlednou rychlostí. Dostal pravomoc jmenovat patnáct legátů, kteří mu měli pomáhat, a zvolil nezkorumpovatelné, výkonné a nelítostné muže.

Gnaeus Pompeius Magnus byl patrně nejpřeceňovanější generál, kterého kdy Řím měl, ale i jeho nepřátelé, mezi něž jsem se počítal také já, nikdy nepochybovali o jeho úřednické genialitě. Kdyby si býval neusmyslel, že se stane novým Alexandrem, jeho pověst by dnes zářila stejně jako dobré jméno Cincinnata, Fabia a Scipionů. Místo toho se štvál za vojenskou slávou a nakonec bídne zahynul rukou orientálního tyрана podobně jako Krassus, který si tento osud zasloužil mnohem víc.

Ale i tyhle chmurné vyhlídky se toho dne týkaly daleké budoucnosti. Hlad mi prozradil, že je téměř poledne, a tak jsem se vydal k velkým slunečním hodinám, abych zjistil, kolik skutečně je. Byly to ty staré, dovezené před dvěma sty lety jako kořist ze Sicílie. Protože je nastavovali v Katánii, neukazovaly čas moc přesně, ale byly to první městské sluneční hodiny zavedené v Římě, a proto jsme na ně stále hrdí. Prozradily, že je kolem poledního, plus minus hodina. Nastal čas oběda. Pak mne čeká klidné odpoledne v lázni, kde budu pochopitelně probírat politiku s ostatními sobě rovnými, a nakonec večere u Milona. Jaký báječný den.

„Pane!“ To byl můj otrok, kluk Hermes. Utíkal ke mně přes Forum a jako vždy nebral ohledy na postavení, věk ani důstojnost. Strkal do všech s naprostou nestranností. Toho roku mu bylo asi čtyřiaadvacet, ale nedokázal jsem na něj myslet jinak než na chlapce. Pochopitelně i já jsem byl stále podle práva chlapec, protože můj otec dosud žil. Muž z mé rodiny a mých zvyků musel být vděčný, když se ve zdraví dožil třiceti let, a neměl důvod žehrat na to, že je z právního hlediska nezletilý.

„Co se děje?“

„Julie chce vědět, jestli přijdete domů na oběd.“ V jemné šifře dorozumívání manželských dvojic tohle znamenalo, že jí je v podstatě jedno, jestli přijdu nebo ne. Kdyby mě opravdu chtěla dostat domů, otázka by byla jinak zformulovaná: kdy mě může očekávat na oběd nebo tak nějak podobně. Hermes měl pro tyhle drobné rozdíly cit.

„Je zavřená se svými přítelkyněmi, vid?“ zeptal jsem se ho.

„Na návštěvu přišla Aurelia.“

Trhl jsem sebou. „Z vděčnosti za tohle varování obětuji kohouta Jupiterovi.“ Juliina babička byla gorgona, na kterou žádný člověk nepohlédl, aniž by se neroztřásl. Při třech různých příležitostech požadovala po svém synovi Gaiu Juliu Caesarovi, aby mě nechal popravít. Ten byl k jejím rozmarům obvykle shovívavý, ale v mém případě naštěstí odmítl.

„Navrhoval bych oběd někde jinde,“ vyslovil mou myšlenku Hermes. Vyrosl v pohledného mladého muže. Byl silný a s dobrou kondicí jako kterýkoli legionář. Strávil se mnou skoro tři roky v Caesarových galských táborech, kde ho trénovali vojenští cvičitelé, a po našem návratu jsem ho zapsal do gladiátorské školy Statilia Taura, aby dál trénoval s mečem. Pochopitelně jsem ho nechtěl nechat bojovat profesionálně, ale každý muž, který mi v těch neklidných dnech měl stát za zády, se o sebe musel umět postarat. Sice měl zakázáno nosit zbraně kdekoli v Itálii či na římském území, pokud mě zrovna nedoprovázel, ale uměl se všemi zacházet tak, že dokázal nadělat víc škody s dřevěnou holí než většina mužů s mečem.

„Koupím si tady něco ve stáncích. Vyříd' Julii, že dnes budeme večerět v domě *praetora urbana* a paní Fausty. To jí zlepší náladu.“

Hermes se zazubil. „U Milona?“

„Věděl jsem, že se ti to bude zamlouvat, ty mladý kriminálníku. Až vyřídíš můj vzkaz, přines mi věci do nových Aemiliových láz-

ní. Tak už upaluj.“ Rozběhl se k domovu, jako kdyby si vypůjčil okřídlené boty svého jmenovce. Hermes měl zločinecké sklony a hrozně rád tlachal s Milonovými gangstery, kdykoli jsme tam večereli, což bylo často.

Vyhledal jsem stánek patřící venkovské ženě Nonnii, jejíž specialitou byl bílý chléb pečený s olivami, vejci natvrdo a s kousky vepřové klobásy. Takovýhle malý bochník posypaný fenyklem a lehce politý omáčkou *garum* by vám dodal tolik energie, že byste mohli pochodovat celý den v plné legionářské výstroji. Přesně s takovým bochníkem a pohárem obyčejného kampánského vína jsem si šel sednout na schody rostry, abych se po namáhavém dopoledni občerstvil. Jeden z mých klientů, starý farmář Memmius, si vzal na starost můj *candidus*, abych neskutečně drahý oděv neumastil či nepolil vínem.

„Blíží se potíže,“ ozval se ještě starší klient, voják Burrus. Jeho syna jsem v Galii zachránil před obviněním z vraždy a krvežíznivý starý veterán teď dychtil pozabíjet všechny mé nepřátele. Vzhledl jsem a uviděl, že ke mně kráčí můj nejméně oblíbený Říman.

„To je jen Klodius,“ poznamenal jsem. „Momentálně mezi námi panuje příměří. Pokud máte zbraně, postarejte se, ať nejsou vidět.“

„Příměří, nepříměří,“ zahučel temně Burrus, „netočte se k němu zády.“

„To jsem neudělal nikdy a ani nikdy neudělám,“ ujistil jsem ho. Nebyl jsem tak přesvědčený o naší bezpečnosti, jak jsem předstíral. Klodius trpěl podivnými záchvaty vražedného šílenství. Nenápadně jsem se ujistil, že mám dýku i *caestus* zastrčené pod tunikou, kde jsem na ně snadno dosáhl, čistě kdyby náhodou.

„Dobrý den, Decie Caecilie!“ zvolal Klodius, samý úsměv a bodrost. Jako obvykle, když nebyl v úřadu, měl na sobě obyčejné sandály a pracovní tuniku, která odhaluje jednu paži a ra-

meno. Doprovázel ho dav gangsterů stejně pochybných jako ti, co obklopovali Milona, jen ti nejbliž Klodiovi jako by byli lepšího původu. Urození římské mladíci měli tenkrát sklony ke gangsterství. Koneckonců všichni jsme se nemohli zabývat politikou. Jeho gang vypadal jako mladší bratři chátry, která před osmi lety následovala Katilina v jeho pošetilém pokusu o převrat. Většina z nich během té ošklivé události zemřela, ale každých pár let přichází nová úroda mladých bláznů, aby doplnili uvolněná místa.

„Přidej se ke mně, Publie,“ vyzval jsem ho a utřel si ruce do tuniky. Není moudré mít mastné prsty, když musíte sevřít dýku. „Mám víc, než dokážu sníst.“

„S radostí.“ Posadil se vedle mě, vzal si hrst voňavého chleba a zakousl se do něj. „Ach, Nonniin. Byl jsem zrovna u jejího stánku, ale měla vyprodáno. Zdá se, že máš prázdný pohár.“ Luskl prsty a jeden z jeho poskoků přispěchal s měchem, aby mi dolil.

Napil jsem se a trhl sebou. Bylo to obyčejné vatikánské z podřadných vinic přímo za řekou.

„Publie, ty si můžeš dovolit koupat se v caekubském. Proč piješ tak odporné víno? Moji otroci si stěžují, když ho donesu domů.“

Ušklíbl se. „Pošetilá paráda *nobilitas*. Na takové věci mě neužije, Decie. Stejně je to už zastaralé. Celý tenhle nesmysl s dělením na patricije a plebejce by byl už dávno smetený, kdyby nebylo Sully. Vstupujeme do nového věku, příteli.“

„Nechápu, co to má společného s pitím slušného vína,“ zaprotestoval jsem, ale přesto jsem ten nechutný nápoj do sebe lil. „Navíc, jak vidím, i když jsi začal život obyčejného člověka, nevzdal ses svého bohatství.“

Spiklenecky se usmál. „Co by mohlo být obyčejnějšího a lido-
vějšího než bohatství?“

„To netuším. Já jsem dosáhl obyčejnosti chudobou.“

Srdečně se zasmál – opravdový výkon od muže, který vůbec nemá smysl pro humor. „Ale peníze jsou naprosto nezbytné. Musíme je mít, jestli má Republika přežít. Potřebujeme peníze, abychom si koupili hlasy na shromážděních a abychom upláceli soudce v našich soudních procesech. Čeká tě funkční období nejnákladnějšího úřadu. A máš novou, patricijskou manželku. Zjistíš, že má náročný vkus.“

Znovu jsem si lokl jeho vína, které postupem času začalo chutnat líp. Vše, co řekl, byla bohužel pravda. „Mám dojem, že tím někam míříš, Publie.“

„Jen k tomu, že není nutné, abys za svou službu státu příliš trpěl. Myslím, že je ostudné, když mají být občané zotročeni půjčovatelí peněz.“

„Nikdy neztratíš hlasy, když je zkritizuješ,“ přisvědčil jsem. „Ale nechápu, jak to souvisí s mým případem.“

„Nebud' tak natvrdlý, Decie. Nedlužil bys raději jednomu muži, který tě nikdy nepřijde upomínat o dlužnou částku, než byl zavázán padesáti drobným bankéřům? Víím, že někteří členové tvé rodiny jsou ochotní ulehčit ti to břímě, ale příbuzní jsou ještě horší než lichváři, když přijde na půjčku.“

„Vím, že nemluvíš za sebe, Publie. Tak bohatý nejsi. Vlastně v Římě existuje jen jeden muž, který má jak peníze, tak zájem vzít na sebe jen tak s lehkým srdcem moje dluhy.“

„Věděl jsem, že natvrdlost jen předstíráš.“

Povzdychl jsem si. „S Krassem ses vždycky nepřátelil.“

„To nedělám ani teď. Ale Caesar, Pompeius a Krassus uzavřeli dohodu. Caesar, strýc tvé manželky, po mně chce, abych Krassovi poskytl veškerou pomoc při získání parthské války. To znamená urovnat jeho vztahy se senátem, tribuny a shromážděními.“

Začínalo to dávat smysl. „A velká koalice v senátu a na shromážděních by mu přestala dělat potíže, kdyby rod Caeciliů zanechal odporu.“

Rozzářil se. „No vidíš!“

„Opravdu Krassovi nedochází, v jak nepatrné účtě mě moje rodina chová? Skutečně věří, že s nimi můžu jen tak mávat?“

„Naděje, že ti nebudou muset pomáhat s placením her, by mohla ohromně vylepšit jejich smýšlení.“ Dolil mi pohár. „Doneslo se mi, že uspořádáš hry *munera* za Metella Celera. Byl to skvělý muž. Lidé jistě očekávají slavnost odpovídající jeho význačnosti.“

Už jen při pouhé myšlence na tuhle povinnost jsem zalapal po dechu. „Publie, ničíš to, co začalo jako výjimečně pěkný den.“

„Mohl by to být nejdůležitější den tvého života, Decie. Přejdi na Krassovu stranu a zbav se všech svých dluhů. Poskytne ti velkorysé podmínky.“

„Za takovou pomoc bude chtít mnohem víc, než říkáš, a ze mě se na celý život stane jeho poskok.“

„A co má být? Je starý, Decie, dlouho už tu nebude. I kdyby tu svou válku vyhrál, nejspíš se ze samé radosti zhroutl a zhebne během svého triumfálního pochodu.“

Byl jsem čím dál popuzenější, protože ta nabídka byla hrozně lákavá. „Jenže,“ namítl jsem, „tenhle nápad s válkou se mi hnusí stejně jako celé mé rodině!“

„Buď realista, Decie! Nemůžeš s tím nic dělat. Krassus má svou válku. Senát mu udělil povolení napadnout Parthskou říši, už má své vlastní vojsko a shromáždění ho nezastaví. Vyvádí kolem toho jen pár tvrdohlavých tribunů a vzpurných senátorů. Mnohem raději by se ale tomuhle odporu vyhnul a nechce, aby lidé proti němu pletichařili, až nebude ve městě. Poskytni mu podporu. Nic tím neztratíš, zato získáš všechno.“

„Musím to zvážit,“ prohlásil jsem. „Poradím se s rodinou.“ Neměl jsem nejmenší úmysl Krassa podpořit, ale moje politická zkušenost mi říkala, že rozhodné ne by nebylo moudré. Podmíněčné ne bylo vždycky lepší.

Přikývl. „To udělej. A vyhni se těm bláznům Gallovi a Ateiovi. Začínají vyvolávat skutečné potíže. Měli by je zavřít za ohrožování veřejného pořádku.“ Uslyšet Klodia něco takového vyslovit stálo za to snášet jeho společnost. Se srdečně pokryteckým poklepáním po rameni mě Klodius opustil a vydal se hledat někoho, koho by mohl tyranizovat a zastrašovat.

Nedovolil jsem, aby vrhl stín na můj báječný den. Zamířil jsem do Aemiliových lázní a víno mi cestou příjemně hučelo v hlavě. Lázně byly velkolepou stavbou vybudovanou na pozemku nedaleko Fora, který se o dva roky dříve příhodně uprázdnil tragickým požárem. Před rokem byly lázně dokončeny a ve jménu slávy svých předků je s pompou otevřel prétor Markus Aemilius Scaurus. Byly to první skutečně velké lázně postavené v Římě a uvnitř se nacházely i dvory na cvičení, přednáškové sály, malá knihovna a galerie. To všechno obklopovalo hlavní bazén s horkou vodou, dostatečně velký, aby v něm svedly bitvu trirémy. Jestli bude chtít Scaurus využít příležitost a vynahradiť si výdaje na lázně v Sardinii, kterou teď spravuje, tak ji předem lituji.

Právě jsem usínal na masážním stole, když se na vedlejší svalil muž, který mi byl matně povědomý. Núbijec přidělený k jeho stolu se pustil do práce, ale známé pleskání sevřených dlaní bylo v tomto případě poněkud tlumeno, protože muž byl chlupatý jako opice. Široký obličej s hrubými rysy se na mě usmíval, až masité rty odhalovaly velké, žluté zuby.

„Dobrý den, senátore,“ řekl. „Nemůžu věřit, že jsme se setkali. Já jsem Gaius Sallustius Krispus.“

„Decius Caecilius Metellus mladší,“ představil jsem se a natáhl ruku. „Viděl jsem vaše jméno na svitku úředníků. Jste tento rok jedním z kvestorů, že?“

„Přesně tak. Jsem přidělený k Obilnému úřadu.“ Teprve teď jsem si všiml, že mu je asi necelých třicet. Jeho hrubý vzhled a chlupatost vytvářely dojem, že je starší.

„Několik posledních voleb jsem promeškal,“ přiznal jsem. „Byl jsem s Caesarem v Galii.“

„Já vím. Sleduji vaši kariéru.“

„Ehm? Pročpak? Zatím nebyla nijak významná.“ Vlastně mě to moc nezajímalo. Nelíbil se mi pohled toho muže. Vždycky jsem považoval šerednost za vynikající důvod proč nemít někoho rád.

„Jsem v literárním rozpoložení,“ vysvětlil. „Hodlám sepsat úplné dějiny našich časů.“

„Moje účast na událostech Říma nestojí ani za zmínku,“ ujistil jsem ho. „Nenapadá mě nic, co byste o mně mohl napsat.“

„Ale zapojil jste se do Katilinova neúspěšného spiknutí,“ prohlásil s neutuchajícím úsměvem. „Na obou stranách, pokud mám dobré informace. To vyžaduje výjimečnou politickou obratnost.“

Nelíbil se mi našeptávačský tón, který halil do falešného přátelství. A nechtěl jsem se bavit o odporné události, která tolik lidí zabila, zničila jejich kariéry, poškodila mnohým pověst a která i po osmi letech stále vyvolávala nevraživost.

„Byl jsem, jako ostatně vždy, na straně senátu a lidu,“ pověděl jsem mu. „Z té hanebné záležitosti se zkrátka dělá příliš mnoho.“

„Ale doslechl jsem se, že Cicero píše vlastní historii té vzpoury.“

„To je jeho právo. Byl ústřední postavou a jeho činy zachránily Republiku za cenu ztráty jeho dobrého jména a kariéry.“ Cicero byl poslán do vyhnanství za popravu hlavních spiklenců bez soudu. Ani v této době nebyl v Římě skutečně v bezpečí navzdory tomu, že ho chránili Milonovi gangsteři. Přestože mě bolí říct

cokoli dobrého o Katonovi, jeho snaha pomoci Ciceronovi byla značná a i kvůli ní se stal ještě méně oblíbeným, než byl, což o něčem vypovídá.

„Jenže on přirozeně poupraví fakta ve svůj vlastní prospěch,“ prohlásil Sallustius. „Bude třeba objektivnějšího popisu.“

„Jen si na tom klidně vyzkoušejte ruku,“ prohlásil jsem. Byl jsem si jistý, že jeho čmáranice, stejně jako většiny amatérských historiků, ho určitě nepřežijí.

„Tohle jsou tak vzrušující časy,“ přemítal zjevně rozhodnutý ošidit mě o zdřímnutí. „Caesarova válka v Galii, Gabiniovo tažení v Sýrii a v Egyptě, Krassova blížící se válka proti Parthům – zdá se být skoro ostudné zůstat zde v Římě, když se toho tolik děje.“

„Můžete se klidně účastnit všech,“ pověděl jsem mu. „Mě osobně barbaři a východní tyrani nikterak nezajímají. Kdyby bylo na mně, zůstal bych po celý zbytek života tady, lenošil bych ve vládních úřadech a dřímal při senátních debatách.“

„To se mi nezdá jako řeč Metella,“ prohlásil. „Vaše rodina je proslavená oddaností vysokým úřadům, a to nezmiňuji panaovačné uplatňování moci.“ Jeho hlas se snažil znít žertovně, ale já si všiml závistivého podtónu. Nebylo to poprvé, co jsem něco podobného slyšel. Tohle byl další nikdo z bezvýznamné rodiny, který mi záviděl rodinné konexe, s jejichž pomocí bylo snadné ucházet se o vyšší úřad.

„Netvrdím, že jsem typickým představitelem *gens*. Nemám touhu podrobovat si cizince či věnovat Římu další pouště či lesy, které bude třeba obsadit vojenskou posádkou.“

„Chápu, že dostát takové tradici je skličující. V Římě ještě žijí lidé, kteří si pamatují, jak *gens* Caecilia připojil k naší říši Numidii a Krétu.“

„Báječné. Numidané jsou vzpurní divoši a Kréťané jsou ta

nejlínější banda prolhaných, intrikánských rádobyřeků.“ Ve skutečnosti jsem rodinnými úspěchy tak nepohrdal, ale něco ve mně chtělo vyvrátit všechno, co ten muž řekl.

„Myslíte, že bychom neměli připojovat Parthskou říši?“

Všichni se dnes chtějí bavit o Krassovi, pomyslel jsem si. Toho roku nikdo o ničem jiném skoro nemluvil.

„Každý chce zkusit zabrat tuhle část světa,“ řekl jsem. „Nikomu to ale nepřineslo žádný velký užitek. Většinou to jsou jen pláne a pastviny, přirozené území pro jezdce, ne pro pěší legionáře. Víte stejně dobře jako já, že my Římané jsme prachbídni jezdci.“

„Doslechl jsem se, že Caesar poskytne Krassovi několik jednotek galských jezdců, které v současné době nepotřebuje.“

Zasténal jsem. Byla to děsivá zpráva. Pomyslel jsem na skvostné mladé galské jezdce, kterým jsem velel v Severní válce a jejichž životy budou pošetile utraceny v nějaké strašlivé asijské poušti, aby Markus Licinius Krassus mohl získat slávu srovnatelnou s Pompeiovou.

„Děje se něco?“ zeptal se Sallustius.

„Nic,“ odpověděl jsem a posadil se. „Jsou to jen další barbaři.“

Vydal jsem se směrem do *frigidaria*. Potřeboval jsem studenou vodu, aby mě probrala a vyčistila mi hlavu. Ještě jsem se ale otočil. „Žádná armáda nikdy nepoznala nic jiného než zkázu, když jí velel pošetilý stařec. Přeji vám dobrý den.“

Nechal jsem ho tam a sám jsem se ponořil do studeného bazénu. Drsná muka, kterých jsem se obvykle děsil, přišla po rozhovoru se Sallustiem Krispem jako úleva. Když jsem vylezl ven, Hermes mi pomohl osušit se a obléknout. Studená voda mi z hlavy vyhnala vinný opar a ospalost. S jasnou myslí jsem uvažoval, zda jsem neudělal velkou chybu, když jsem Krassa před tou malou chlupatou lasičkou nazval pošetilým starcem.